

Asia: VN/34178/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon johdosta määrättävän veron käyttöönottamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon johdosta määrättävän veron käyttöönottamiseksi

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lausuttavana olevaan arvonnousuveroa koskevaan esitysluonnokseen liittyvien lukuisten haasteiden, ongelmallisuuksien ja epäkohtien johdosta Suomen Yrittäjät vastustaa arvonnousuveron käyttöönottamista esitetyn mallisena ja katsoo, että esityksen antamisesta tulisi ensisijaisesti luopua.

Valtiovarainministeriössä valmistui helmikuussa 2020 selvitys luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverosta (Valtiovarainministeriön julkaisu – 2020:9). Selvityksessä arvioidaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, olisiko luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskeva veromalli mahdollista ottaa käyttöön Suomessa luonnollisten henkilöiden tuloverotuksessa. Selvityksen johtopäätöksissä veromallilla arvioitiin olevan mahdollisia haitallisia vaikutuksia Suomen kilpailukykyyn, kiinnostavuuteen sijoituskohteena, maahan- ja maastamuuttoon sekä taloudelliseen tehokkuuteen. Veromalliin liittyvien haasteiden ja ongelmallisuuksien vuoksi selvityksessä ei nähty aihetta välittömille lainsäädäntötoimille arvonnousutulon verottamiseksi.

Suomen Yrittäjät katsoo, että mikäli lainsäädäntöhanketta katsottaisiin kuitenkin tarpeelliseksi edistää, on lain lainsäädäntöhankkeen voimaansaattamisen aikataulua lykättävä ja esitys on palautettava uudelleen valmisteltavaksi ennen arvonnousuveroa koskevan hallituksen esityksen antamista.

Jäljempänä esitämme eräitä yksityiskohtaisia huomioita esitysluonnoksesta.

Neljän vuoden ja kahdeksan vuoden aikarajat

Ehdotetun uuden tuloverolain 45 b §:n 4 momentin 1 kohdan mukaan arvonnousutulosta verovelvollisia olisivat luonnolliset henkilöt, jotka ovat olleet yleisesti verovelvollisia vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltäneiden 10 vuoden aikana, ja joiden verosopimuksen mukainen asuinvaltio on ollut Suomessa vähintään neljän vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltävien 10 vuoden aikana.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota kansainvälisesti vertaillen kovin lyhyeen neljän vuoden aikarajaan. Esimerkiksi Tanskassa ja Saksassa vastaava aikaraja on 7 vuotta, Alankomaissa 8 vuotta ja Espanjassa 10 verokautta. Esitysluonnoksessa valitulle 4 vuoden aikarajalle ei esitetä tarkempia perusteluita. SY katsoo, että liian lyhyellä aikarajalla olisi suoria haitallisia vaikutuksia muun muassa Suomen houkuttelevuuteen sijoitus- ja maahanmuuttokohteena, ja aikarajaa tulisikin huomattavasti pidentää neljästä vuodesta.

Ehdotetun uuden TVL 45 b §:n 1 momentin mukaan arvonnousutulo katsotaan lähtökohtaisesti Suomesta pois muuttoa edeltävän verovuoden pääomatuloksi tai verovelvollisen vaatimuksesta muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Edelleen 1 momentin mukaan arvonnousutuloa ei tällöin kuitenkaan lueta tuloksi, jos luovutus tapahtuu viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuoden jälkeen tai sen jälkeen. SY kiinnittää huomiota ehdotetun säännöksen sanamuotoon, joka eroaa esityksen pääasiallisessa sisällössä esitetystä, jonka mukaan arvonnousutuloa ei luettaisi tuloksi, jos luovutus tapahtuu myöhemmin kuin kahdeksantena verovuotena muuttovuoden jälkeen.

Esitysluonnoksen mukaan TVL 45 b §:n 1 momentin mukaan arvonnousuvero voi kuitenkin realisoitua ennen kahdeksan vuoden aikarajan täyttymistä sen verovuoden tuloksi, jona verovelvollinen on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaa laiminlyöntiään. Ilmoitusvelvollisia olisivat ne henkilöt, joiden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu määrä on vähintään 500 000 euroa ja joiden mainittujen omaisuuserien yhteenlaskettu laskennallinen luovutusvoitto on vähintään 100 000 euroa. Ilmoitusvelvollisuuden sisältöä tulisi täsmentää esityksessä, jotta velvollisuuden sisältöä koskeva epätarkkuus ei johtaisi aiheettomiin laiminlyöntiseuraamuksiin.

Suomen Yrittäjät katsoo, että arvonnousuverovelvollisuutta koskeva lyhyt neljän vuoden aikaraja yhdistettynä Suomesta poismuuttoa seuraavaan pitkään kahdeksan vuoden ilmoitusvelvollisuuteen heikentää Suomen houkuttelevuutta. Esitetyssä muodossa sääntely voi tosiasiaassa muodostua kynnykseksi esimerkiksi ulkomaisten asiantuntijoiden päätöksille muuttaa Suomeen työskentelemään neljää vuotta pidemmäksi aikaa.

Arvonnousuverotus suhteessa perintö- ja lahjaverotukseen

Ehdotetun uuden TVL 46 b §:n mukaan omaisuuden arvonnousutulo laskettaisiin laskennallisena luovutusvoittona, jonka määrän laskemiseen sovellettaisiin soveltuvin osin TVL 46 ja 47 §:n säännöksiä luovutusvoiton laskemisesta. Säännösten perusteella arvonnousutulon verotus on vahvasti luovutusvoiton verotukseen kytkeytynyt.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että sääntelyä ei sovellettaisi kuolinpesiin eikä näin ollen myöskään niihin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat kuolleet maastamuuttovuonna. Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna ehdotusta rajata perintönä tapahtuvat vastikkeettomat luovutukset arvonnousuveron laukaisevien luovutusten ulkopuolelle.

Luovutusvoiton verotuksessa lähtökohtana on, että vero kohdistetaan luovutusvoittoon, jota voi syntyä vastikkeellisessa luovutuksessa, jossa omaisuuden luovutuksesta saatu tulo ylittää sen hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneet menot. Sen sijaan vastikkeettomiin luovutuksiin ei kohdistu luovutusvoiton verotusta. Kuitenkin uuden TVL 45 b §:n 1 momentin mukaan verovelvollisen vaatimuksesta arvonnousutulo luetaan muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana omaisuus on luovutettu vastikkeellisesti tai lahjana. Näin ollen esitysluonnoksessa luovutusvoittoverotuksen peruseriaatteista poiketen arvonnousuveroa ehdotetaan ulotettavaksi vastikkeettomiin luovutuksiin lahjojen osalta. SY katsoo, että lahjoitusten yhteydessä tapahtuva arvonnousuverotus olisi monella tapaa hyvin ongelmallinen.

Mikäli arvonnousuvero ulotettaisiin lahjoitustilanteisiin esitetyllä tavalla, olisi lahjanantajan verokohtelu riippuvainen siitä, tapahtuuko lahjoitus ennen vai jälkeen maastamuuton. Jos lahjanantaja antaa lahjan Suomessa asuessaan, on kyseessä vastikkeeton luovutus, josta lahjanantajalle ei muodostu tuloverotuksessa verotettavaa tuloa. Jos taasen lahjanantaja antaa lahjan vasta Suomesta pois muutettuaan, lahjanantaja olisi esitysluonnoksen mukaan velvollinen suorittamaan arvonnousuveroa, vaikka tässäkin tilanteessa lahjan antaja ei saa mitään tuloa, sillä onhan lahjoituksessa edelleen kyse vastikkeettomasta luovutuksesta. Mikäli lahjansaajan asuinvaltiossa sovelletaan lahjaverotusta, on lahjansaaja velvollinen suorittamaan lahjaveroa saamastaan lahjasta. Näin ollen tämän kaltaisessa tilanteessa olisi kyse lahjoitetun omaisuuden arvonnousun kaksinkertaisesta verotuksesta, sillä sama oikeustoimi tulisi verotetuksi sekä lahjanantajalla että lahjansaajalla. Lahjoitustilanteiden osalta esitysluonnoksessa ei esitetä keinoja kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi.

Lahjana luovutetun omaisuuden verottaminen lahjanantajan arvonnousutulona on ongelmallinen myös veronmaksukykyisyysperiaatteen näkökulmasta, sillä veron realisoituminen lahjanantajalle on vastoin tuloverotuksessa veronmaksukykyisyysperiaatteeseen liittyvää vaatimusta tulon realisoitumisesta. Pelkkä omaisuuden arvonnousuhan ei itsessään tuo verovelvolliselle konkreettista kykyä suoriutua verosta.

Esitysluonnoksen mukaan valmistelussa on lahjojen osalta ollut esillä vaihtoehtoisia ratkaisuja, mutta lahjojen sisällyttämistä arvonnousuveron realisoiviin luovutuksiin pidettiin valmistelussa hallinnollisesti yksinkertaisempänä tapana. Hallinnollista yksinkertaisuutta ei voida pitää hyväksyttävänä perusteena verojärjestelmän peruseriaatteille vieraan ja puhtaasti fiktiivisen tulon verottamiselle. SY katsookin, että edellä mainituista syistä lahjat olisi syytä rajata arvonnousuveron laukaisevien luovutusten ulkopuolelle.

Esitys kohdistuu hyvin harvalukaiseen verovelvollisten joukkoon

Esitysluonnoksessa omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa ei ehdoteta sovellettavaksi, mikäli arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500 000 euroa sekä mainitun omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi alle 100 000 euroa (ehdotettu uusi TVL 45 b § 4 mom. 2 ja 3 kohta). Siten esityksen mukaan sellaiset henkilöt, joiden omistamat omaisuuserät ovat alle kynnsarvon tai jotka eivät omistaisi lainkaan arvonnousuveron kohteena olevia omaisuuseriä, eivät tulisi arvonnousuverotuksen piiriin. Arvonnousuveron voidaan arvioida kohdistuvan ainoastaan hyvin harvalukaiseen varakkaaseen joukkoon, minkä vuoksi arvonnousuvero muodostuu ongelmalliseksi verovelvollisten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Esitettyjen kynnsarvojen vuoksi arvonnousuvero jää soveltamisalaltaan hyvin kapeaksi, ja sitä voidaan pitää kohdennettuna. Yhdenvertaisuuteen liittyvän problematiikan vuoksi esitys tulisi viedä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Toisaalta matalammat eurorajat muodostuisivat esitettyä enemmän ongelmallisemmiksi kansainvälisen liikkuvuuden ja ulkomaisen työvoiman kannalta. Lisäksi matalampien kynnsarvojen säätäminen voisi vaikuttaa esitettyä rajausta negatiivisemmin Suomen kilpailukykyyn sekä kiinnostavuuteen muutto- ja sijoituskohteena.

Esityksen taloudelliset vaikutukset eivät puolla esityksen antamista

Esitysluonnoksessa todetaan, että Verohallinnon aineistoon pohjautuvien laskelmien perusteella arvioitu vuosittainen verotuotto olisi noin 0–70 miljoonaa euroa, jonka perään esitysluonnoksessa arvioidaan laskelmien hieman liioittelevan veron tuottoa. Verotuottovaikutuksessa on

todennäköisesti voimakasta vuosittaista vaihtelua, mutta suuren arvonnousuveron realisoivia maastamuuttotilanteita ei kuitenkaan olisi todennäköisesti verovuositain useita. Kun lisäksi huomioidaan mahdolliset arvonnousuveron säätämistä seuraavat käyttäytymisvaikutukset, koko veron voidaan arvioida olevan pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna fiskaalisesti vähämerkityksinen.

Arvonnousuverosta aiheutuisi hallinnollista taakkaa ja hallinnollisia kustannuksia sekä verovelvollisille että Verohallinnolle. Esitysluonnoksessa arvioidaan esityksen lisäävän merkittävästi Verohallinnon työtä, jota aiheutuu muun muassa veron määrittämisestä, laskennallisesta luovutusvoiton laskemisesta, maksuerien muodostamisesta sekä arvonnousuveroon liittyvästä neuvonnasta, ohjeistuksesta ja tiedotuksesta. Lisäksi arvonnousuveron käyttöönotto edellyttää esitysluonnoksen mukaan Verohallinnon tietojärjestelmien merkittäviä muutoksia. Kustannusten suuruutta ei ole esitysluonnoksessa tarkemmin arvioitu, mutta minkä suuruista lisäystä tahansa voidaan pitää suhteettoman suurena lisäyksenä silloin, kun potentiaalisen verotuoton arvioidaan olevan alhaisimmillaan pyöreä nolla euroa.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mika Kuismanen

johtaja, pääekonomisti

Jukka-Pekka Hellman

veroasiantuntija

Hellman Jukka-Pekka
Suomen Yrittäjät ry